

Selusien koa helamu ten 2 Korin

?Isei mutis selusien koanik?

Pol, koa vi eiloheh tai onen Iesu Kristo mutis leta koanik✧ en keite ten sua 55 AD (sua keil koa katau en avong Iesu avasi), navong mul veah visein Kristin keil en provins ten out Masedonia.✧

?Isei vuli selusien koanik mulamu?

Pol mutis selusien koanek va min Kristin keil koa amul en taon ten out Korin. Katau en leta ten 1 Korin koa mutisi va min Kristin keil ekonek vesesal en avati Mars en sua 55 AD, kei va sao ris en sios keil en provins ten out Masedonia.✧ Evus, kei va sao ris en Kristin keil en out Korin en provins ten out Akea suval koa kei vat kati min keil✧ ka ro ral min keil avati etel.✧

Pol mutis leta koanek va min Kristin keil en out Korin veni longe keke tiser keil taluvosien amul avisein keil en hihiseien tateisav keil, ka amul aselus karen isen Pol min keil.

?Pol mutis selusien koanik vensa?

Pol en vati vatalimal en rendemien one usil kei ka umen koa Ahi sani mini – Tiser taluvosien keil en out Korin amul aviteni keke Pol rovitei eiloheh anatin onen Ahi✧ ka kei mul venan mani koa amul asani.✧ Ka Pol viteni min keil keke Iesu varei rie lati mai vi eiloheh tai, ka umen ka sakien keil onen mul rie lati vi anatin.✧ Kei vit meseini keke meatin sav keil one akilea

✧ :: 2Kor 1:1; 10:1 ✧ :: 2Kor 2:13; 7:5 ✧ :: Umen 20:1-2
 ✧ :: 1Kor 16:5-7 ✧ :: Umen 20:2-3 ✧ :: 2Kor 3:1-6; 10:1;
 11:5 ✧ :: 2Kor 8:20 ✧ :: 2Kor 6:3-13; 10:1-12:18

avousili keke ilesi navong hesan vasi mani one min Kristin keil en out Serusalem.✧

Pol en vati vatalimal en rendemien one usil avong keil takeih koa Kristin keil amul avisu eni en moulien one – Kristin keil en out Korin alonge tisa veni meatin keil amumoni keih min keil ven demkatien one.✧ Ka Pol visein keil keke Iesu,✧ kei,✧ ka Kristin savsav keil emun avisu en avong keil takeih houlu.✧

Pol en vati vatalimal en rendemien one usil ave hau koa ikuri navong imoul eris ran matien – Kristin keil en out Korin arkurtei anatin keke imoul eris ran matien.✧ Sakini, Pol vit kilea min keil keke vi anatin, ka en avong teni ikur ave hau.✧

Pol en vati vatalimal en rendemien one usil sise koa mal avatalimal en Kristin tai eni – Musil rendemien onen Pol, Kristin keil en out Korin asan mahien min tai en keil koa matil vituai ral min ason tata onen.✧ Ka Pol viteni min keil keke navong alesi keke viles ran tisaen onen, mal keke avakur risi.✧

Mari rendemien tai ten selusien koanik mul en 2 Korin 5:17-19

Navong meatin tai kapil ral min Iesu Kristo, kei mai vi heite hau. Moulien matu onen vuol, ka kei kur moulien hau tai. Tounah vasi keil enek, Ahi mumoni. Mulamu, rovi vativieh keil ral mini, ka ven asa koa Iesu Kristo mumoni en usite orer, Ahi sakin ir roro en tomat ral mini. Ka evus, kei san umen min komai keke meheha mehehit meseini min meatin keil keke keil

✧ :: 2Kor 8:1–9:15 ✧ :: 2Kor 1:3-7 ✧ :: 2Kor 1:5; 2:14-15
 ✧ :: 2Kor 1:8-11 ✧ :: 2Kor 8:2 ✧ :: 2Kor 4:16 ✧ :: 2Kor
 4:17–5:10 ✧ :: 2Kor 2:3-6 ✧ :: 2Kor 2:7-11; 7:8-13

emun akilea avato en tomat vatal mini. Anatin, asa koa Iesu Kristo mumoni mumon sise keke Ahi kilea vato en tomat vatal min meatin vasi keil. Ahi rovulitei mun tisaen keil one vaha kat usite one. Ka kosa, more longlongien usil sise ten tomat enek, Ahi sani min komai keke mevahitehiteni min meatin vasi keil.

?Asa mul en selusien koanik?

1. Pol vit usil rendemien onen ka vensa viles ualien onen. (1:1–2:11)
2. Pol vit usil umen koa mumoni min me-Korin keil ka min meatin sav keil. (2:12–7:16)
3. Pol vit usil sanien ten kataunien keke avasak mesein keil veni. (8:1–9:15)
4. Pol vit usil mukave Iesu rie lati mai vi eiloheh anatin ka mukave sakien keil onen ka avong keil takeih keil koa visu eni ka rie lati keke kei vi eiloheh anatin. (10:1–13:14)

Hitkileaen onen Pol usil leta koanik

¹ Inau Pol, eiloheh onen Iesu Kristo musil rendemien onen Ahi,[☆] namul namutis leta koanik ral min Timoti, tuer en demkatien.

Namutis vat min kami koa mivi Sios onen Ahi en taon ten out Korin,[☆] ka heha min meatin sav vasi keil emun onen Ahi koa mimul en out savsav keil en provins ten out Akea.

² Navisi keke Ahi Tamer ka Asuv Iesu Kristo luhasan more envatien ka tomat onealu hel en kami. ☆

Pol masmas Ahi veni ring koe moulien onen en avong keil takeih

³ Rehasan masmasien heha min Ahi koa vi Tata onen Iesu Kristo, Asuv orer. Kei vi Tata

☆ **1:1:** 1Kor 1:1 ☆ **1:1:** Umen 18:1 ☆ **1:2:** Rom 1:7; 1Kor 1:3

orer koa rie lat enmahisien onen min ir ka mul vati lat rendemien orer. ☆ ⁴ Anatin, kei mul vati lat rendemien orer en avong keil vasi takeih rovisu eni. Hesakini, ral min rendemien tetahos koa Ahi mul vati lat ir eni, ir emun rokilea rovahati lat rendemien onen mesav keil koa amul avisu en avong keil takeih. ⁵ Veni romusil kat Iesu, romul rovisu en avong keil takeih en hen mesav keil suval koa kei mun kuri.☆ Ka, en usite sav, en vati sakien koa Ahi vati lat rendemien onen Iesu, Ahi mul vati lat rendemien orer emun houlu. ☆ ⁶ Komai, eiloheh keil, memul mevisu en avong keil takeih keke mekilea mevahati lat rendemien onami ka mevakataun demkatien onami. Anatin, navong Ahi mul vati lat rendemien onomai, mumoni keke mekilea mevahati lat rendemien onami eni navong mikur avong keil takeih en hen mesav keil en sakien ten merauen. Veni avong keil takeih koa mimul mivisu eni vatte tas en avong keil takeih koa komai mun memul mevisu eni. ☆ ⁷ Sakini, avaseini melonge keke mimul mivisu en avong keil takeih suval koa memul mevisu eni, mekilea revi keke Ahi mul vati lat rendemien onami en vati sakien koa kei mul vati lat rendemien onomai eni.

⁸ Tuak ka ahinkuli keil, emai vati mevahit meseini min kami keke, navong komai memul en provins ten out Esia, meatin houlu amumoni keih min komai. Avong keil takeih enek koa mevisu eni mu tan en komai houlu mok keke mermundemtei mun mevahit mevamoul. ☆

☆ **1:3:** Efes 1:3; 1Pit 1:3; Rom 15:5 ☆ **1:5:** Sion 15:18-21; 16:33

☆ **1:5:** Sam 34:19; 94:19 ☆ **1:6:** 2Kor 4:15,17 ☆ **1:8:** Umen 19:23-41; 1Kor 15:32

9 Memundem sesai suval etin meatin tai koa va en kot ka avit hemat. Ka melei kilea keke koanik kur out vasakin komai meherlingtei mun desien onomai hel en komai enges. Vuo, koanik kur out vasakin komai mevaling desien vasi onomai hel en Ahi koa mul rali lat meatin keil ran matien. ¹⁰ Anatin, Ahi mutut komai ran avong keil takeih koa vi ten matien enges. Ka sakini, melei kilea keke vati Ahi enek kilea voutut moulien onomai ran tounah savsav keil emun. Ven koanek, komai meling desien onomai keih eni keke houtut komai eris en avong etai ris veah. ✧ ¹¹ Ahi houmoni hemukonek veni kami mimul mikataun komai en hisien onami. Hesakini, meatin houlu imasmas Ahi ven tokolkatien keil koa kei sani min komai musil hisien keil onami ka onen mesav keil en usite onomai.

Pol vit kilea vensa rovatei mau keke vasao en me-Korin keil

¹² Komai mesi komai veni memundemi mevit tounah vasi koa memul memumoni mal imok en meten Ahi. En out netan ekek, melei kati keke sakien onomai musil rendemien koa vi anatin ka muto suval koa Ahi en vati. Romusiltei meteisauen onen meatin keil ten out netan. ✧ Ka memumon sakien keil enek vat min kami mok. ✧ ¹³ Asa koa memul memutisi vat min kami vi asas koa mikilea mivahuli ka koa mae keke mivailea eni. Ka ek vati mok miheilea eni. ✧ ¹⁴ Ka avaseini munak mirkilea revitei veah komai, en avong koa Asuv Iesu hemai ris eni, kami miheilea mivavut kami ven komai en vati sakien koa komai mun mehevut komai ven kami. ✧

✧ **1:10:** 2Tim 4:18 ✧ **1:12:** 2Kor 2:17 ✧ **1:12:** Hib 13:18;
2Kor 2:17; 1Kor 1:17 ✧ **1:13:** 2Kor 5:12 ✧ **1:14:** Plp 2:16

15 Veni nakur anatin keke misi kami venau, mulamu, naling rendemien onak emau keke nisao en kami en ualien onak hatte helu keke mivakur tokolkatien ten umen ka selusien onak hatte helu. ☆ 16 Anatin, mulamu, naling rendemien onak keke, navong maha moum en provins ten out Masedonia, maha mau masao en kami. Ka navong num evus ekonek, navit nisao ris en kami keke mivailea mivasila lat nau maha en provins ten out Sudea. 17 Ka asa koa naling kati viles ka narvatei mun ven kami. ?Ka mukave, mikilea mivandesin selusien keil onak? Nalonge keke mimundemi namul namumon hatkatien keil onak musil rendemien keil onen meatin keil ten out netan enges. Mimundemi keke navi meatin taluvosien tai koa mul viteni, “anatin numon koanek,” ka katau, naviteni suk navit, “vuo, nirmumontei mun.” ☆ 18 !Vuo, narvitei meatin taluvosien! Suval koa Ahi mum vasi hatkatien keil onen ka sakras valuvos, selusien keil onomai emun rovitei luvosien. En selusien onomai, navong meviteni, “anatin mehounon koanek,” meherviteni suk mehehit, “vuo, mehermumontei mun.” 19 Anatin, mermultei mevaliluvos, veni Iesu Kristo, Natin Ahi koa Saelas, Timoti ka inau metselus usili min kami, kei roluvostei. Vuo, lises, navong Iesu vit, “Anatin, numon koanek,” kei mumoni varei. ☆ 20 Anatin, mermultei mevaliluvos, veni Ahi roliluvostei. Hatkatien vasi keil onen, Iesu mum vasi keil umai avi anatin. Ven koanek, navong rovis, romul rovit, “Anatin” en isen Iesu Kristo keke rovahati lat isen Ahi vahi hetetamen

☆ 1:15: Umen 19:21; 1Kor 16:5-6 ☆ 1:17: 2Kor 5:16 ☆ 1:19: Umen 18:5

imok. ☆ 21 Ka Ahi varei sakin komai ka kami mun romulomal keih en demkatien orer navong rokapil ral min Kristo. Ka Ahi varei ling seh en ir keke rovahi onen. ☆ 22 Kei mutis isen en moulien orer ka san Ninin Votut onen min ir vato en tiner. Ahi mumoni mukonek vatie lati keke hesan vasi tounah koa kei vat kati vasani min ir. ☆

23 Sakini narvatei masao eris en kami en out Korin veni, vahit mahat, masel kat ris kami mun vakeih ka mivalonge vatisa ris. Ahi kilea keke selusien onak vi anatin. ☆ 24 Komai emai rovattei mevahi houlu en kami keke mevameng kat kami en tounah keil lisenges, veni mimul mimulomal keih en demkatien onami tuai. Komai emai vati mok mevoum vituai vatal min kami vasakin kami mivahilelau en sien. ☆

2

1 Sakini namumon rendemien onak keke nirvattei ris emau keke miherlongtei ris hetisa ven selkatien keil onak. ☆ 2 ?Veni munak numon kami mihelonge hetisa, isei mun heto keke voumonau masi nau? Meatin tovuol veni nasakin kami milonge tisa houlu. 3 Sakini namutis leta tai min kami keke mikilea mivahiles ran sakien keil onami koa romaltei. Hesakini, navong nihat nisao ris en kami, nirlongtei hetisa ven sakien tisa keil onami. Vuo, ek vati mok keke kami mihesakinau nilonge hetahos. Nakur anaŋin keke kami vasi mihoum vasi asa koa naviteni keke sien onak hemai hehi sien onami. 4 Navong namutis leta enek min kami keke masel

☆ **1:20:** Rev 3:14 ☆ **1:21:** 1Sion 2:27 ☆ **1:22:** Efes 1:13; 4:30; Rom 8:16; 2Kor 5:4-5; Efes 1:14 ☆ **1:23:** Rom 1:9; 2Kor 11:31; Plp 1:8; 1Tes 2:5,10 ☆ **1:24:** 1Pit 5:3 ☆ **2:1:** 1Kor 4:21; 2Kor 12:21

kat kami, tinok mah, nalonge tisa, ka simetok motmot. Ka narmutistei vasakin kami mivalonge vatisa. Vuo, namutisi vasakin kami mivailea keke envatien onak en kami marite mok. ✧

Selkatien keke Kristin keil umon methos hetal min kei koa lokovein tisaen onen

⁵ Ek vati maselus usil meatin keisom koa mum tisa. Asa koa kei mumoni romumonteï inau nges malonge vatisa, ka, en usite tai, kei mumon kami vasi milonge tisa. ✧ ⁶ Mahien koa kami houlu misani min meatin enek vinvin tuai. ✧ ⁷ Sakini, kosa, hetahos keke mihoumon methos hetal mini ka mihehati lat rendemien onen. Hesakini, longtisaen onen her kav koe vasitei kei. ⁸ Sakini, napeah kami keke mihoumoni heilea ris keke envatien onami mul ien. ⁹ Navong namutis leta min kami mulamu, namumoni keke masak visi mahotini keke mivi anatin minau ka mikilea mivalong kat nau en tounah vasi. Ka anatin keke milong kat asa koa naviteni. ✧ ¹⁰ Ka kosa, ek vat kami mihoumon methos hetal mini. Ka navong kami mihoumon methos hetal min meatin tai, inau mun numon methos hetal mini. Ka munak vi anatin keke kei mumon tounah tisa va kat inau, en meten Iesu Kristo, namumon methos ral mini vakataun viluen onami. ¹¹ Rehoumoni hemukonek veni rokilea revï rendemien vasi keil onen Temat koa mul sak visi vatiti vas ir ka vapurun ir en sise houlu. ✧

En ualien onen Pol, meatin houlu akur demkatien

✧ **2:4:** Umen 20:31 ✧ **2:5:** 1Kor 5:1 ✧ **2:6:** 1Kor 5:1-5
 ✧ **2:9:** 2Kor 7:15; 10:6 ✧ **2:11:** Luk 22:31

12 Navong nasan leta onak min kami evus, namual nuva en taon ten out Troas keke mahiten more longlongien usil Iesu Kristo eni. Ka nalesi keke Asuv sehen voiteh en out enek keke moumon umen onen. ✧ 13 Ka navong narvotintei tuak Taetas en out enek koa nasila vat ven kami, namundemko houlu. Sakini nasentulai min meatin keil ekonek, ka nuva ris en sise onak maha en provins ten out Masedonia keke malekati. ✧

14 Ka avaseini namundemko mukok, namasmas Ahi houlu mok. Namasmasi veni kei sakini Iesu Kristo vavae lin vativieh keil onen, ka lisenges kei mul mulamun komai en meten meatin keil. Ka en out vasi koa mulamun komai eni, more longlongien koa sakini meatin keil availea en Ahi mul ka vasi out. ✧ 15 Tei en meatin keil, Ahi mul mutut keil, ka teisav en keil amul avupuol. Ka navong mevitehiten more longlongien usil Kristo min meatin keil, Ahi si veni suval si kei navong mus vite ten sanien votut tai. ✧ 16 Navong koakeil Ahi mul mutut keil amusi, vi vite ten moulien min keil. Ka navong koakeil amul avupuol amusi, vi vite ten matien. ✧

?Isei varei vinvin vakur vati umen koanek? ! Meatin tovuol! 17 Ka komai mersuvaltei meatin keil houlu koa amul avis meatin keil keke avahul more longlongien onen Ahi ran keil suval vi titi tounah tai. !Vuo! Veni Ahi sila komai mevaha vasuval eiloheh keil onen keke mevahitehiten more longlongien usil Iesu Kristo. Ka melei

✧ **2:12:** Umen 14:27; 1Kor 16:9; Kol 4:3; 4:3; Rev 3:8 ✧ **2:13:** Umen 20:1 ✧ **2:14:** 1Kor 4:9 ✧ **2:15:** 1Kor 1:18 ✧ **2:16:** Luk 2:34; 2Kor 3:5-6

kati keke sakien onomai musil rendemien koa vi anatin ka muto suval koa Ahi en vati, veni mekilea keke meten Ahi mul en komai.✧

3

Hatkatien takeih hau onen Ahi hetetamen imok mulin Hatkatien takeih matu koa Ahi sani mulamu

¹ Navong namutis selusien enek min kami usil umen onomai, eiloheh keil, narmumonte keke mahati lat isomai eris en metomi. ?Vuo mukave? ?Kami emi vati mivakur leta ten hitkileaen ran hetetamen tai keke mikilea mivaling desien onami en komai? ?Vuo kami mihetis leta ten hitkileaen en usite onomai keke meatin sav keil akilea avaling desien one en komai? !Vuo! ✧

² Veni kami varei mivi leta koa mul vit kilea keke mevi anatin. Ven envatien onomai en kami, isomi mul en tinomai keke meatin vasi keil akilea avahuli ka avalei kilea eni. ✧ ³ Anatin, demkatien onami koa vi anatin suval leta koa Kristo varei mutisi vahit kilea en komai. Ka romutistei eni vatal min pen tai. Vuo, mutis eni ral min Ninin onen Ahi koa moul. Ka romutistei en ahat suval koa Mosis mutis eni. Vuo, mutis kati en tinomi varei. ✧

⁴ Komai mekilea mevahiteni vamukonek veni memundesini keke Ahi rie lat komai en Iesu Kristo keke mevoumon umen koanek.

⁵ Mervitentei keke komai enges mevinvin mevoumon tounah vuo mevasakin heite ten umen onomai vakistal. Komai mekilea keke tounah koa memul memumoni ka heite teni,

✧ **2:17:** 2Kor 1:12; 1Pit 4:11 ✧ **3:1:** 2Kor 5:12; Umen 18:27; Rom 16:1 ✧ **3:2:** 1Kor 9:2 ✧ **3:3:** Eks 24:12; 31:18; 34:1; Dut 9:10,11; Pro 3:3; 7:3; Ser 31:33; Esek 11:19; 36:26

keilu vasi luka ven Ahi enges. ✧ ⁶ Anatin, kei enges sakin komai mevinvin mevahi meatin keil onen keke mevaselus en usite ten hatkatien takeih hau onen. Hatkatien takeih hau koanek, vatte teni rovitei mengkatien keil koa amutisi veni kei san matien min koakeil arali kotehei. Ka vatte ten hatkatien takeih hau vi Ninin koa mul san moulien min koakeil amusili. ✧

⁷ Mulamu, navong Ahi san mengkatien keil koa rei lati en ahat min Mosis, kei vothot en hetetamenien ka muohien onen mini. Ka navong Mosis mita ris ven me-Isrel keil, asakras avalele vama en nan veni hetetamenien ka muohien onen Ahi mul vilehil eni. Ka katau suk, hihilien ten muohien enek va, va vio ... vuol rani. Ka mengkatien keil enek asan matien min meatin keil veni asakras avousil kat keil. Ka munak Ahi san mengkatien keil onen ral min vati muohien enek, ✧ ⁸ kei hesakin hatkatien takeih hau koa Ninin Votut mul mum ral mini keke hemai hetal min hetetamenien ka muohien koa hemariso mok. ⁹ Veni mengkatien keil koa Ahi sani min meatin keil koa sakin keil alei kilea armaltei en meten ka mal akur mahien veni, kei sani ral min mari muohien. Ka munak san mengkatien keil enek ral min mari muohien, hatkatien takeih hau koa sakin meatin keil amal en meten mul mai ral min muohien koa mariso mok. ✧ ¹⁰ Anatin, asa koa mai ral min muohien onen Ahi mulamu, rolesi keke vuol rani, veni muohien ten asa koa kei sani katau suk mariso mok muli. ✧ ¹¹ Asa koa Ahi sani mulamu ral min muohien koa vuol

✧ **3:5:** 2Kor 2:16 ✧ **3:6:** Eks 24:8; Ser 31:31; 32:40; 1Kor 11:25; Hib 8:8-13; Sion 6:63; Rom 7:6 ✧ **3:7:** Eks 34:29-30 ✧ **3:9:** Dut 27:26; Rom 1:17; 3:21 ✧ **3:10:** Eks 34:29-30

rani, kei ling lati keke vasan hatkatien takeih hau ten lisenges. Sakini, rokilea keke muohien teni mariso mok ka hel lisenges.

¹² Sakini, veni desien onomai en hatkatien takeih hau onen Ahi mariso, memarir en umen vasi keil onomai. ¹³ Mermumontei vasuval Mosis koa ling kaliko mul kav koe veinan vasakin me-Isrel keil avarlei kileatei keke Ahi mul ling lat muohien teni keke vaha vavuol. ✧ ¹⁴ Anatin, Ahi sakin rendemien onen me-Isrel keil koteh keke arkileatei aneite teni. Ka en avong kosa emun, navong me-Isrel keil alonge keke meatin tai mul vuli selusien ten hatkatien takeih matu, rendemien one koteh veah. Suval kaliko tai mul koe rendemien one keke arlong kileatei anatinien ten hatkatien takeih hau. Ka navong umai akapil ral min Iesu Kristo, Ahi mul sehen rendemien one suval koa kulat kaliko koa mul koe rendemien one. ✧ ¹⁵ Anatin, rokok avong kosa, navong avuli mengkatien onen Mosis, suval koa kaliko enek mul veah kav koe rendemien onen me-Isrel keil. ¹⁶ Ka navong tine viles ka umai ven Asuv, Ahi kulat kaliko enek ran rendemien one. ✧ ¹⁷ Ka Asuv enek vi Ninin Votut, ka navong Ninin onen Ahi Asuv mul en tiner, romaluv ran mengkatien keil koa ring koe ir ran Ahi. ✧ ¹⁸ Sakini, ir vasi koa roling desien orer en Asuv, asa koa kav koe rendemien orer, Ahi kulati tuai. Sakini, rolei kilea en hetetamenien ka muohien onen Asuv, ka mul viles ir va vio ... moulien orer mul kur suvalien onen suval kilas tai mul kur suvalien

✧ **3:13:** Eks 34:33,35 ✧ **3:14:** Eks 34:34; Rom 11:23,25-26
 ✧ **3:16:** Eks 34:34; Rom 11:23,26 ✧ **3:17:** Sion 7:39; 8:32,36;
 Rom 8:2; Kal 5:1,13

ten tounah. Ka vi Ninin onen Asuv koa mul mumon tounah keil enek en moulien orer.✧

4

Rendemien onen Kristin keil namottei veni Ahi sakin hetetamenien ka muohien onen vatitin vaka en moulien one

¹ Ka vi Ahi varej koa san umen koanik min komai keke mevahit luvati usil hatkatien takeih hau onen. Sakini, veni Ahi san umen enek min komai musil more envatien onen keke mesan more longlongien onen, rendemien onomai sakras vamot ka meherlokoveintei umen enek. ✧ ² Komai mesesein sakién tisa keil koa meatin keil asak visi avoum suaini veni amemou eni. Ka meling rendemien onomai keke meherlurovostei meatin sav vuo mehervilestei selusien onen Ahi nateisav. En meten Ahi, mevitehiten tounah koa vi anatin en sakién koa meatin sav keil ilesi hemal eni. ✧ ³ Ka munak koakeil amul en sise ten matien arkilea revitei aneite ten more longlongien koa mevitehiteni, arkileatei veni rendemien one koteh suval kaliko tai mul kav koe keil veah. ✧ ⁴ Keil arkurtei anatin eni ven Temat, koa meatin keil ten out netan amusili suval ahi one, mul sakin rendemien one koteh suval mete var. Sakini, asakras avalei kilea titinien ten muohien ten more longlongien usil Iesu Kristo koa suval Ahi etin en usite vasi keil. ✧ ⁵ Sakini, navong meva keke mevaselus min meatin keil, mervitehitentei usil komai, ka mevitehiten keke Iesu Kristo vi Asuv ka memum mini suval mevi slev onami. ✧ ⁶ Navong Ahi

✧ **3:18:** Eks 16:7; 24:17 ✧ **4:1:** 2Kor 3:6 ✧ **4:2:** 2Kor 2:17; 1Tes 2:5 ✧ **4:3:** 1Kor 1:18 ✧ **4:4:** Efes 2:2; Plp 2:6; Kol 1:15,18; 2:9; Hib 1:3 ✧ **4:5:** 2Kor 1:24

mumon out netan kei vit, “*Maen meneai vaka ran mankoli ka vatitin.*” *Senesis 1:3*✧ Ka kei vi vati Ahi etin koa mumon meneai onen ritin en tiner neim keke rovailea revi muohien ten hetetamenien onen. Ka koakeil ales veinan Iesu Kristo, alei kilea en muohien ten hetetamenien onen Ahi.

⁷ Anatin, hetetamenien ka muohien ten hatkatién hau enek koa moreite mok, Ahi lingi mul ritin en tinomai neim. Koanek suval koa meatin tai mul ling suain tounah koa mormoreite val en veite koa amumoni en tanhilhili enges koa rokeihteí. En sakién koanek, meatin vasi keil ilei kilea keke mari keihoen teni kistal ka ven Ahi, rokistaltei ran komai. ✧ ⁸ Avong houlu, komai mekur mahien en usite vasi keil, ka mermundem sesaitei. Avaseini memundemko, ka desien onomai rovuoltei. ✧ ⁹ Meatin houlu asak visi avapurun komai, ka Ahi rolokoveintei komai. Avaseini amu tan en komai, ka armu vasitei komai. ¹⁰ Ka en sise ten avong keil takeih enek, avemai mul kapil ral min Iesu en mahien ka matien koa kei kuri en aven. En sise enek, meatin keil akilea avalei kilea moulien onen Iesu vaka en moulien onomai. ✧ ¹¹ Veni navong memul memoul veah, meatin sav keil amul asan matien min komai veni memusil kat Iesu. En sise enek, meatin keil akilea avalei kilea moulien onen Iesu vaka en avemai koa memerau enges. ¹² Ka avaseini komai memul mevisu en matien lises keke mevakur more longlongien vaha min kami, kami mimul mikur moulien ten lisenges.

✧ **4:6:** Aes 9:2; 2Kor 3:18 ✧ **4:7:** 2Kor 5:1 ✧ **4:8:** 2Kor 1:8; 7:5 ✧ **4:10:** Rom 8:36; 1Kor 15:31; Rom 8:10; Plp 3:10; Kol 1:24; 2Tim 2:11; 1Pit 4:13

13 Tus Votut viteni vit, “*Veni navuli kat demkati-
tien onak en Ahi, namules naselus.*” *Sam
keil 116:10* Ka veni komai mekur vati demkati-
enek, komai emun memules meselus. 14 Ka
memul veah meselus veni mekilea keke Ahi koa
rali lat Asuv Iesu ran matien, kei varei hetali lat
komai emun veni mekapil vituai ral min Iesu.
Anatin, kei hetali lat komai hetal min kami mun
reheha rehelomal en meten. ☆ 15 Anatin, mahien
ka avong keil takeih koa mevisu eni, mekuri keke
mekilea mevahitehiten more longlongien veni
mekilea koanek mul kataun kami ka mul kataun
meatin sav keil emun avalong kilea usil more
envatien onen Ahi. Ka navong along kilea eni,
keil akilea avamasmas Ahi veni, ka avahati lat
isen ven hetetamenien onen. ☆

16 Sakini, komai mermaentei rendemien ono-
mai vamot. Avaseini avemai hae mul makutkut,
ka en avong vasi, demkati-
enek koa mul en tinomai
neim mul mai keih imok. ☆ 17 Veni komai
meles mahien keil koa memul mekuri suval vi
titi tounah ten avong havivis. Ka navong memul
mevisu en keil, mehekur mormore tounah koa
hetetamen imok koa sakras vavus en out nesa. ☆
18 Veni navong komai meles tounah keil ten out
netan en metomai, merlingtei demkati-
enek onomai
eni, veni mekilea amul ten avong havivis. !Vuo!
Komai melele va en tounah keil en out nesa
koa meten meatin keil sakras valesi, ka meling
demkati-
enek onomai
eni veni keil amul lises ka
lisenges. ☆

☆ **4:14:** Rom 8:11; 1Kor 6:14; 15:15,20; 1Tes 4:14 ☆ **4:15:** 2Kor
1:3-6 ☆ **4:16:** Efes 3:16; Kol 3:10 ☆ **4:17:** Rom 8:17-18
☆ **4:18:** Rom 8:24; 2Kor 5:7; Hib 11:1

5

Rehermundemkotei ven mahien koa romul rokuri en aver; veni Ahi hesan aver hau ten lisenges min ir

¹ Tahos rehermundem ramattei usil aver, veni rokilea keke aver suval eim tavolin koa roro ien en out netan ekek ten avong havivis. Ka navong vuol, reheha reheto en teim koa Ahi varei mumoni. Teim tai koa mal rovato ien lisenges en out nesa. ✧ ² Ka navong roro veah en eim tavolin ekek, romahise ka er vati mok keke rovakur aver hau koa hehi teim orer en out nesa. ✧ ³ Ka navong rumat, ninin orer herkaka hontei veni aver hau orer heav koe ris ninin orer tuai. ⁴ Navong roro veah en eim tavolin ekek, ir romahise veni mahien koa rokuri meas. Ka navong romahise, rovitei veni er vati rovamat keke rovalokovein eim tavolin ekek. Vuo, er vati mok keke aver ten out netan hehiles varei hemai hehi aver koa hehi heite hau koa kilea vamoul lises. ✧ ⁵ Ka Ahi varei sak mesein ir keke rovakur aver hau enek. Ka kei san Ninin onen mai moul en ir suval metai vatie lati vi anatin keke houmon asa koa kei vat kati. ✧

⁶ Sakini, rendemien orer keih, avaseini keke navong roro semau en eim tavolin ekek, rorrotei veah en out koa Asuv Iesu mul ien. ✧ ⁷ Veni navong roro semau en out netan, romusil Iesu ral min demkatien, rormusiltei veni rokilea rovalesi en meter. ✧ ⁸ Anatin, rendemien orer keih, veni rosi ir munak rehemat ka reh-elokovein aver ekok, veni rokilea keke reheto

✧ **5:1:** Siob 4:19; 2Kor 4:7 ✧ **5:2:** Rom 8:23 ✧ **5:4:** 1Kor 15:53-54 ✧ **5:5:** Rom 8:16,23; 2Kor 1:22; Efes 1:13 ✧ **5:6:** Hib 11:13-16 ✧ **5:7:** 1Kor 13:12

hetal min Asuv Iesu en teim orer ke va. ☆
 9 Ka avaseini munak roro ekok vuo ke va, rosak visi keih rovasan sien mini en tounah vasi koa romumoni. ☆ 10 Veni, ir vasi rehelomal en meten Iesu Kristo en kot onen en avong koa helei rahat usite onen meatin vasi keil. Ka ir vasi rehekur asa koa mal musil tounah vasi keil koa romumoni en aver, asa koa tahos vuo asa koa tisa. ☆

Ahi sakin Iesu Kristo mai vi sise keke meatin keil akilea avato en tomat vatal min Ahi vaka ien

11 Sakini, veni mehohou min Asuv ka mekilea keke meatin keil ilomal en meten, memul mesak visi mevapeah mesav keil keke avaling desien one en Kristo. Ahi kilea revi keke memumon tounah vasi ral min rendemien koa mal, ka ek vati mok keke kami mun miheilea eni. ☆
 12 Komai mersak vistei mevahati lat komai eris min kami. Ka mesak visi mevahit kilea en umen keil onomai keke mivasi kami ven komai. Hesakini, kami mikilea mivasa kes selusien en usite onomai min koakeil aselus houlu usil aven meatin hae, ka armundemtei usil asa koa mul en tin meatin neim. ☆ 13 Munak memumon tounah suval mevi varu, memumoni veni memusil kat Ahi. Ka munak memumon tounah ral min rendemien koa tahos, memumoni vakataun kami.
 14 Ka tounah vasi koa memul memumoni, memumoni veni envatien onen Kristo vi houlu en moulien onomai. Veni mekur anatin keke meatin tai emat vinat meatin vasi keil en out netan. Ka ven koanek, suval koa ir vasi mun romat. Ka suval teiai tai sakras emun voumon etai tisaen,

☆ 5:8: Plp 1:23 ☆ 5:9: Kol 1:10; 1Tes 4:1 ☆ 5:10: Ekl 12:14; Mat 16:27; Umen 10:42; 17:31; Rom 2:16; 14:10 ☆ 5:11: 2Kor 4:2 ☆ 5:12: 2Kor 3:1; 1:14

ir rehermumontei mun tisaen keil. ¹⁵ Anatin, kei mat ven ir vasi vasakin ir koa rokur moulien hau, rormoultei mun vousil rendemien orer enges. ! Vuo! Ir rehemoul vousil kat rendemien onen Kristo koa mat ka mouleris ran matien ven ir. ☆

¹⁶ Sakini, komai merlei rahittei mun usite onen etai meatin musil rendemien keil onen meatin enges. Anatin keke mulamu, melei rahat usite onen Kristo musil rendemien onen meatin keil ten out netan. Ka mermundemtei mun usili vamukonek. ¹⁷ Navong meatin tai kapil ral min Iesu Kristo, kei mai vi heite hau. Moulien matu onen vuol, ka kei kur moulien hau tai. ☆ ¹⁸ Vi Ahi koa mul viles ir mukok. Mulamu, rovi vativieh keil ral mini, ka ven asa koa Iesu Kristo mumoni en usite orer, Ahi sakin ir roro en tomat ral mini. Ka evus, kei san umen min komai keke mevaha mevahit meseini min meatin keil keke keil emun akilea avato en tomat vatal mini. ☆ ¹⁹ Anatin, asa koa Iesu Kristo mumoni mumon sise keke Ahi kilea vato en tomat vatal min meatin vasi keil. Ahi rovlitei mun tisaen keil one vaha kat usite one. Ka kosa, more longlongien usil sise ten tomat enek, Ahi sani min komai keke mevahitehiteni min meatin vasi keil. ☆ ²⁰ Sakini, komai memul meva min meatin keil vasi en usite onen Iesu Kristo, ka Ahi varei mul selus min keil ka en komai. Sakini, en isen Iesu Kristo, komai mepeah kami keke mihervitei mun vativieh hetal min Ahi, ka miheto en tomat hetal mini. ☆ ²¹ Iesu Kristo, tisaen onen tovuol. Ka veni Ahi mundem usil ir; ling tisaen vasi keil orer va kat Iesu ka san

☆ **5:15:** 1Tim 2:6; Rom 14:7-8 ☆ **5:17:** Rom 8:1,10; Kal 6:15; Aes 43:18; Rev 21:5 ☆ **5:18:** Rom 5:10 ☆ **5:19:** Rom 3:24-25; Kol 1:19-20 ☆ **5:20:** Aes 52:7; Efes 6:20

vasi mahien teni mini. Mukonek, veni rokapil ral min Kristo, Ahi les ir suval romal en meten. ✧

6

¹ Sakini, veni memum vituai ral min Ahi varei, mepeah kami koa mikur more envatien onen Ahi tuai keke mihendemvu ven more envatien enek.

✧ ² Mihelong asa koa Ahi viteni navong vit,
*“En avong mal teni, nalong tangien onami,
 ka numai makataun kami ka moutut kami.”*
Aesea 49:8✧

!Anatin, kosa vi avong mal keke Ahi vamai vakataun kami! !Kosa vi avong koa kei houtut kami!

Pol selus usil mahien keil koa kuri keke vasan more longlongien onen Ahi min meatin keil

³ En umen ka moulien vasi onomai, mesak visi keke mevoumon tounah vasi vama en meten meatin sav keil keke mersakin etai meatin val vasavoi en demkatien onen. ⁴ En tounah vasi koa memumoni, mesak visi mevatie lati keke mevi meatin keil toumien onen Ahi. Avaseini meatin sav keil amul asak vis demkatien onomai, asan mahien min komai, ka amumoni keih en komai, mekuri ral min rendemien koa taveah. ✧

⁵ Amuas komai, aling komai en eim takeih, ka aso koe komai. Umen takeih muas komai, amai kat komai, ka vongien houlu, mermatiltei. ✧ ⁶ Merie lati keke mevi anatin en Ahi ka en saken keil koa mutolas, ka en ileilien koa Ahi sani min komai, ka ka en tounah koa mekuri en rendemien koa taveah. Memumoni tahos min meatin sav keil

✧ **5:21:** Sion 8:46; Hib 4:15; 1Pit 2:22; Kal 3:13; 1Kor 1:30; Plp 3:9 ✧ **6:1:** 2Kor 5:20 ✧ **6:2:** Luk 4:19-21 ✧ **6:4:** 2Kor 4:2 ✧ **6:5:** 2Kor 11:23-27

ka memumon tounah ral min envatien koa vi anatin. Ka memum ral min tounah koa Ninin Votut mul sani min komai. ✧ ⁷ Selusien onomai vi anatin ka memum ral min keihoen onen Ahi. Suval meatin tavaeen keil, saki en onomai koa mal mai suval naef tavaeen koa mevae en usite onen Ahi ka mai suval eikokoe koa mering koe more longlongien eni. ✧ ⁸ Mevikit umen koa Ahi sani min komai, avaseini meatin keil avouhou min komai vuo arvouhoutei, avati lat isomai vuo avitan eni. Avaseini meselus en anatinien, amumoni min komai suval mevi meatin taluvosien keil. ✧ ⁹ Avaseini meatin houlu akilea en komai, amumoni min komai suval koa areingeingen komai. Avong houlu amutah purun komai ka asak visi avou vini komai, ka milesi, memoul veah memules. ✧ ¹⁰ Avaseini melonge tisa veni tounah houlu, sien mul en komai lisenges. Avaseini mani onomai tovuol, mesakin meatin sav keil avilelau en tounah keil onen Ahi. Anatin, avaseini keke tounah onomai en out netan tovuol, tounah vasi onen Ahi vi onomai. ✧

¹¹ Tuak keil en out Korin, mevit vasin rendemien onomai, ka mirling suain etai tounah ran kami. Envatien onomai mul en kami houlu ka memul mesehen tinomai ven kami. ¹² Munak tounah tai mul koa mul ring koe viluen orer, rokatei ven komai, ka en kami koa mikoteh en tinomi ven komai. ¹³ Namul naselus min kami suval mivi titak keil kati. Ka napeah kami keke mihesehen tinomi ven komai keke mihesa kes

✧ **6:6:** 1Tim 4:12 ✧ **6:7:** 1Kor 4:10 ✧ **6:8:** 1Kor 4:10-13
 ✧ **6:9:** 2Kor 4:10; Sam 118:18; 1Kor 1:8-10 ✧ **6:10:** Umen 3:6; Rom 8:32; 2Kor 7:4; 8:9; Plp 2:17; Kol 1:24; 1Tes 1:6

envatien onomai. ☆

Selkatien keke ronapiltei natal min koakeil amusil sakien keil ten out netan

¹⁴ Minapiltei natal koakeil arkurtei anatin en Ahi. Veni koakeil amusil sise koa mal asakras avousil sise tas vatal min koakeil amusil sise koa kalkali. ?Mukave, meneai ka mankoli lukilea luvato out vatas? ☆ ¹⁵ ?Mukave, Iesu Kristo ka Temat lukilea luvakur rendemien vatas? ! Lusakras! En vati sakien enek, meatin tai koa kur anatin en Kristo sakras vapil vituai en tounah vatal min meatin koa rokurtei anatin eni. ¹⁶ En sakien koa arvatei netan min nana onen ahi sav en Eim Votut onen Ahi, ir rosakras rovaha netan vituai vatal min koakeil uva netan min nana keil. Veni ir rovi Eim Votut onen Ahi koa moul. Koanek suval asa koa Ahi viteni navong vit,

“Inau nito en tin meatin keil ka nito vituai hetal min keil.

Inau nihi Ahi one ka keil ihi meatin keil onak.”
Levitikas 26:12; Esekiel 37:27☆

¹⁷ Sakini, Ahi Asuv viteni mun vit,

“Kami mihemea ran keil ka mihekeka ran keil.

Munak mihertokoltei tounah koa romutotei en metok, inau nikur revi kami.” *Aesea 52:11; Esekiel 20:34*☆

¹⁸ *“Inau koa navi Ahi Asuv ten keihoen naviteni keke nihi tata onami*

ka kami mihehi natkuli keil ka natukahin keil.”
2 Samuel 7:8,14☆

☆ **6:13:** 1Kor 4:14 ☆ **6:14:** Efes 5:7,11 ☆ **6:16:** 1Kor 3:16; 6:19; Ser 32:38 ☆ **6:17:** Rev 18:14 ☆ **6:18:** Aes 43:6; Ser 31:9; Amos 3:13; 4:13; Rev 4:8; 11:17; 15:3; 21:22

7

¹ Tuak ka ahinkuli keil, veni ir rokur hatkatien keil enek ka ven Ahi, rehekas motein moulien orer ran tounah koa kilea vasakin aver ka ninin orer vahilehilo eni. Anatin, rehetie lati mok keke moulien orer vi votut veni romul rovouhou min Ahi.

Pol si kei ven Kristin keil koa aviles ran tisaen keil one

² Komai mevis kami keke mihesehen tinomi ven komai, veni komai mermumon etai tounah vatisa vaha kat kami, merpurun etai meatin, ka mersak vistei mevaluvos etai meatin keke mevalah lat tounah onen. ☆ ³ Anatin keke tei en kami amul apurun isomai mukok ka narvitentei selusien enek vasakin kami mivamemou eni. ! Vuo! Veni, suval naviteni tuai, envatien onomai mul en kami mok. Ka avaseini munak rehemoul vuo rehemat, envatien onomai hel en kami lises. ☆ ⁴ Inau namundesin kami ka navasi kami. Avaseini mevisu en avong keil takeih houlu en hen mesav keil, navong namundem usil kami, koanek mul vati lat rendemien onak ka sakinau navilelau en sien.

⁵ Suval koa naviteni mulamu, navong metrokol provins ten out Masedonia, metsakras metvaseh. Tounah houlu mai muas komaitel: metlehkao ral min meatin keil koa amusel ral min komaitel, ka metlehkao emun ral min rendemien onomaitel veni metmundemko houlu ven kami. ☆ ⁶ Ka Ahi koa mul vati lat koakeil rendemien one mot, kei vati lat rendemien onomaitel navong metles Taetas emai ven komaitel. ☆ ⁷ Ka

☆ **7:2:** 2Kor 12:17 ☆ **7:3:** 2Kor 6:11-12; Plp 1:7 ☆ **7:5:** Umen 20:1-2; 2Kor 2:13; 4:8-9 ☆ **7:6:** Aes 49:13; 2Kor 1:3-4

roviteis amaien onen koa vati lat rendemien onomaitel. Kei kur longlongien keke kami mivati lat rendemien onen veni emi vati mok mivales inau, milonge tisa ven asa koa mimumoni, ka rendemien onami keih keke mivalomal en usite onak en meten koakeil aselus kutut kat nau. Navong nakur longlongien enek, nalonge tahos vis tahos imok.

⁸ Navong nalonge keke kami milonge tisa navong mikur leta koa namutisi min kami, inau mun nalonge tisa ten avong havivis. Ka kosa, narlongtei mun vatisa veni. ✧ ⁹ Anatin, kosa nasi nau houlu, ka rovitei veni nasakin kami milonge tisa. Nasi nau keke longtisaen onami sakini kami miviles ran sakien tisa keil onami. Anatin, longtisaen enek koa metsani min kami, Ahi sakini mai vi kataunien min kami. ¹⁰ Veni longtisaen koa ka ven Ahi mul sakini meatin tai vahiles ran tisaen keil onen. Navong Ahi lesi keke meatin viles ran tisaen onen, mul mutut moulien onen. Sakini, vati longtisaen enek, meatin sakras valonge vatisa eni. Ka longtisaen tamun mul koa vi ten out netan enges. Vati longtisaen enek rosakintei meatin tai vahiles ran tisaen keil onen. Vati longtisaen enek mul sakini meatin val en sise ten matien ka vaka ran Ahi lisenges. ✧ ¹¹ Miheles vis asa koa Ahi mumoni en moulien onami ral min longtisaen keil onami. Koanek sakini kami emi vati mok mivasak revi isomi ven asa koa mimumoni. Anatin, navong mikur leta onak, mimusil eni ka emi von eni. Milonge tisa houlu ka emi vati mok mivoumon asa koa mal, ka, hatte tas, misan mahien min

✧ **7:8:** 2Kor 2:4 ✧ **7:10:** Mat 27:3-5; Hib 12:17

koakeil amum romaltei. En usite vasi keil, kami mirie lati keke, en usite koa namutisi vat ven kami, motien onami tovuol. ¹² Navong namutis leta koanek min kami, narmutistei vasakin kami mivasan mahien min kei koa mum tisa, vuo keke mivakataun kei koa meatin mum tisa eni. Vuo, Namutisi keke, en meten Ahi, kami mihehotini keke envatien onami en komaitel vi anatin mukave. ¹³ Longlongien enek vati lat rendemien onomaitel houlu.

Ka sien onomaitel houlu mok navong metles sien onen Taetas. Veni navong kei kur longlongien usil kami mulamu, rendemien onen langlango houlu. Ka navong les kami, sakien onami sakin rendemien onen mai ris tahos. ¹⁴ Navong nasila Taetas vat min kami, navasi nau houlu ven kami mini navit mimusil kat Ahi en moulien onami. Ka nasi nau keke mirmumonteï selusien onak vamaï vahi luvosien enges vasakinau mamemou eni. Veni en vati sakien koa selusien vasi keil koa metsani min kami vi anatin, Taetas lesi keke tounah vasi mun koa navasi kami eni mini vi anatin. ¹⁵ Ka envatien onen Taetas en kami mai keih imok. Veni kei mul mundem kati mukave kami vasi milong kat selusien keil onak, ka mukave mikur revi kei ral min metauen ka maleleien veni mai en isen Ahi. ✧ ¹⁶ Sakini, inau nasi nau houlu veni nakilea revi mok keke demkatien onami vi anatin.

8

Selkatien keke Kristin keil en out Korin isan mani vakataun Kristin sav keil

✧ 7:15: 2Kor 2:9

¹ Tuomai keil ka ahinamai keil, emai vati keke kami mivailea en heite ten more envatien onen Ahi koa mai kistal en moulien onen Kristin keil ten sios keil ten out Masedonia. ✧ ² Avaseini keke meatin sav keil amumoni keih min keil ven demkatien one, avilelau en sien. Ka avaseini keke tounah one tovuol, asan mani houlu vakataun mesav keil. ³ Nakilea mahiteni min kami keke mani koa keil asani ral min tinahos musil asa koa akilea avasani, vuo marite mok muli. ⁴ Keil apeah ir keih imok keke mehemaen keil isan he avakataun meatin keil onen Ahi en out Serusalem. ✧ ⁵ Asa koa keil asani mulin asa koa komai memundem usili. Ka marite mok en koanek, mulamu, keil asan keil sase enges min Ahi Asuv, ka evus, asan keil min komai keke mevalamun keil avousil rendemien onen Ahi. ⁶ Sakini mevis Taetas, koa mum rohtoh en umen enek ral min kami, keke vahat ven kami eris voum vasin more umen ten tinahos enek valah ruain mani vasi keil koa mivat kati keke mivasani. ⁷ Kami mirie lati tuai keke tounah vasi mimumoni tahos vis tahos imok. Kami houlu mikur sanien ten demkatien, kami houlu mikur sanien koa misan more selusien onen Ahi, ka kami houlu mikur sanien ten ileilien. Mirie lati mun keke emi vati mok mivakataun mesav keil, ka envatien onami ven komai mariso mok. Sakini, emai vati keke mihesan kami emun en umen koanik keke mivasak mesein sanien tai vakataun koakeil en out Sudea eni. ✧

⁸ Narmultei mameng kat kami keke mivasan kataunien. Vuo. Ka namul nasak visi mahotini keke anatinien ten envatien onami suval asa koa namul nalesi en moulien onen Kristin sav

✧ **8:1:** Rom 15:26 ✧ **8:4:** Umen 11:29; 2Kor 9:1 ✧ **8:7:** 1Kor 1:5; 16:1-2

keil. ⁹ Kami mikilea more envatien koa Iesu Kristo, Asuv orer, rie lati min ir. Avaseini keke tounah onen houlu en out nesa, kei mita en out netan ka mai vi meatin koa tounah onen tovuol, ka mumoni mukok vakataun kami. Anatin, kei mita, tounah onen tovuol, vasakin kami mivahilelau en tounah vasi onen Ahi. ✧

¹⁰ Sakini, vi rendemien onak enges keke vatahos imok kami mivoum vasi asa kami mimum rohtoh eni en sua koa eva. Anatin, hetahos imok mihoumoni, ka mihoumoni hetal min tinahos.

¹¹ Sakini, mihoum vasi umen enek housil asa koa mikilea mivasani. En saki enek, mihetie lati keke sien koa mul en kami navong mimum vasi eni hesuval sien koa mikuri navong mimumon hatkatien teni. ¹² Munak mihesan kataunien hetal min sien, hemal en meten Ahi. Kei en vati keke sanien onami housil asa koa mikilea mivasani, romundemtei keke mihesan tounah vali asa koa mikilea mivoumoni. ✧

¹³ Narmundemtei keke sanien onami hekataun meatin sav keil avahilelau en tounah, ka houmoni hekeih ramat en kami. Vuo. Ka hetahos imok mihevinvin hetal min keil. ¹⁴ Anatin, kosa kami mivilelau en tounah. Sakini, mal keke mihekataun koakeil tounah one tovuol. Ka hesakini, navong keil ihilelau en tounah, vahesa ilea avakataun kami eris. Hemukonek, kami vasi mihekuri hevinvin.

✧ ¹⁵ Hesuval koa Tus Votut mul viteni vit,

“Koakeil alah manna houlu, alesi vinvin en teim one,

ka koakeil alahi havivi enges, keil emun alesi vinvin en teim one.” *Eksodas 16:18*

✧ **8:9:** Mat 8:20; Plp 2:6-7 ✧ **8:12:** Pro 3:27-28; Mak 12:43

✧ **8:14:** 2Kor 9:12

Pol vit meseini keke sila Taetas ka tunali sav keil avasak mesein sanien onen me-Korin Keil

¹⁶ Ka komai memasmas Ahi veni kei sakin Taetas si kei houlu ven kami suval sien koa komai mun mekuri ven kami. ¹⁷ Veni navong mevis Taetas vahat vakataun kami, kei si mok, veni musil asa koa kei mun en vati voumoni.

¹⁸ Ral min Taetas, memul mesila tunali tai koa avouhou mini marite mok en sios vasi keil. Amul avouhou mini ven more selusien koa mul vit usil more longlongien onen Ahi. ¹⁹ Ka

tamun en koanek, sios keil arie lat Taetas vousil komai navong meheha keke mevasan sanien ten kataunien enek. Sanien enek hetie lati keke Kristin keil koa arvitei Siu e vati mok avakataun tue keil koa avi Siu. Umen ten envatien koanek hehati lat isen Asuv hemai hehi hetetamen imok.

²⁰ Komai memul mesila Taetas keilu lumual vituai keke meatin tovuol vailea vasel kutut kat komai usil sise koa memul melah mari sanien enek ka sise keke mehetiti vasi. ²¹ Veni emai vati mok mevoumon asa koa mal en meten Ahi Asuv ka en meten meatin sav keil emun. ✧

²² Ka ral min keilu, memul mesila tuomai tai mun. Kei, melesi keke tounah vasi koa melingi en hen voumoni, mumoni tahos ral min sien. Ka navong kei long usil anatinien ten demkatien koa mimul mirie lati, kei si mok vahat vasao en kami. ²³ Komai mesila Taetas veni melvi tuak ka melmum vituai en usite onami. Ka

tuomai sav keilu luvi meatin toumien onomai ka onen sios savsav keil. Ka tounah vasi koa lumumoni mul vati lat isen Iesu Kristo hemai hehi hetetamen imok. ²⁴ Navong Taetas keitel telhemai ven kami en out Korin, mihekur revi keitel hetal min envatien. Sakien enek hetie lati

keke tounah vasi koa komai mevasi komai eni usil kami min sios sav vasi keil vi anatin. ✧

9

Ahi mul kataun koakeil asan kataunien min mesav keil

¹ Nirmutistei mun hehat min kami usil kataunien koa mihesani heha min meatin keil onen Ahi en provins ten out Sudea. ✧ ² Veni nakilea keke kami emi vati mok mivasan kataunien tai. Navong nuva masao en meatin keil en provins ten out Masedonia, navasi nau houlu usil kami navit kami, Kristin keil ten out Korin en provins ten out Akea. Naviteni keke kami misak mesein kami tuai en sua koa va ven sien onami marite. Ka navong Kristin keil ten out Masedonia along usil sien onami, keil emun asi keil houlu avasan kataunien one. ³ Sakini, namul nasila tuomai keitel ekek telvakataun kami mihesak mesei revi en tounah housil asa koa namul navitehiteni min meatin sav keil. Hetisa vareis munak asa koa namul navasi kami eni min meatin vasi hemai hehi heisav enges. ⁴ Vahesa tei en meatin keil ten provins ten out Masedonia usil inau navong meheha mehekur sanien ten kataunien keil enek. Ka munak ihotini keke kami mersak meseitei veah, ir rehememou eni. Ka kami mihememou imok. ⁵ Sakini, namundemi navit tahos keke masila tuomai keitel ekek telheha telhelamu en nau keke avakataun kami mihesak mesein mari sanien ten mani koa mivat kati mivasani. Hesakini, navong nikistal ven kami, mihetie lati keke mihesani housil asa koa emi

✧ **8:24:** 2Kor 7:14 ✧ **9:1:** 2Kor 8:4,20

vati mivasani, ka roviteis vasuval koa namul nakeih kat kami mivasani.

⁶ Mihendem kati keke meatin koa luh tounah havivis en ah sen, aneite koa hekuri rani hehi havivis. Ka meatin koa luh tounah houlu en ah sen, aneite koa hekuri rani hehi houlu. ✧ ⁷ Tetai en kami hesan kataunien housil rendemien onen. Hersantei hetal min demkoen vuo veni meatin sav keih kati. Veni envatien onen Ahi mul en koakeil asan sanien one ral min sien. ✧ ⁸ Ka kei kilea vasakin kami mivahilelau en tounah keke hevinvin en kami lisenges. Hesakini, miheilea mihesan hemi hemarite en umen tetahos vasi keil. ⁹ Veni hesuval koa Tus Votut viteni vit,

“Ahi mul sasan kataunien en out vasi, ka sani mok min koakeil vasi atamurei en tounah, ka kei hel hetie lat maluen onen lisenges.”

Sam keil 112:9

¹⁰ Ahi mul san utiai min koakeil aluhluh, ka sakin keil akan heite ka aneite teni. En vati sakien enek, Ahi hesan tounah min kami keke mikilea mivasasani min meatin sav keil. Ka hetokol kat asa koa misani en rendemien koa mal. ✧ ¹¹ Anatin, en sise houlu kami mihehilelau en tounah keke mikilea mivakataun meatin sav keil eni en avong vasi. Ka navong keil ikur sanien onami ran hemai, keil imasmas Ahi hehi houlu mok. ✧ ¹² Veni umen koanik koa kami mimumoni mul kataun meatin keil onen Ahi koa atamurei en tounah. Ka hetetamen imok en koanek, mul sakin meatin keil houlu amul amasmas Ahi houlu mok. ✧ ¹³ Navong Kristin keil en provins ten out Sudea iles sanien keil onami, keil ihati lat isen Ahi hehi hetetamen

✧ **9:6:** Pro 11:24; 22:9 ✧ **9:7:** Pro 22:8 ✧ **9:10:** Aes 55:10; Hos 10:12 ✧ **9:11:** 2Kor 1:11; 4:15 ✧ **9:12:** 2Kor 8:14

imok. Keil ilei kilea keke demkatien onami en more longlongien usil Iesu Kristo vi anatin heka en longkatien onami, ka heka en more kataunien koa misani min keil ka meatin sav keil. ¹⁴ Ka hesakin keil ihis min Ahi ven kami hetal min envatien, veni ilei kilea more envatien onen Ahi koa mul mum en moulien onami. ¹⁵ Ka mal keke rehemasmas Ahi ven sanien koa kei sani min ir koa vi Natnali. Anatin, sanien onen tahos vis tahos imok, ka selusien tovuol vavinvin rovaselus vasi usili.

10

Pol vit usil umen ka keihoen koa Ahi lingi en hen keke voum vasuval eiloheh onen

¹ Nakilea keke meatin tei keil amul avit, “Navong Pol mul soutin ka mutis leta keil min ir, kei vuroh houlu ka selusien onen keih. Ka navong ro ral min ir saken onen merau enges ka selus ral min rendemien koa netan.” Sakini, namutis leta koanek ral min merauen ka tahosien, koa suval merauen ka tahosien onen Iesu Kristo. ☆ ² Napeah kami keke navong nimai minakeih kattei inau nanaselus nakeih min koakeil avit komai memumon tounah musil rendemien keil onen meatin keil ten out netan. ☆ ³ Anatin keke komai mevi meatin keil enges koa mero en out netan. Ka komai mervaetei vatal min meatin sav keil vusil rendemien keil onen meatin keil ten out netan. ⁴ Komai mesuval meatin keil tavaeen. Ka mervaetei vatal min tounah tavaeen onen meatin keil ten out netan. Vuo. Tounah keil koa mevae ral mini aka ven Ahi, ka akeih imok avou lin tounah savsav keil koa akeih. Hetal

☆ **10:1:** 1Kor 2:3 ☆ **10:2:** 1Kor 4:21

min keihoen koanek, komai memul mevitan en selusien keil koa rovitei anatin. ☆ ⁵ Selusien vasi keil tahasien ka hihiseien vasi keil koa mul ring koe meatin keil keke asakras availea en Ahi, komai merie lati keke rovitei anatin. Ka rendemien vasi keil onen meatin keil koa mul hae, mevilesi keke vamai valong kat Iesu Kristo. ⁶ Ka navong melesi keke houlu en kami milong kat vasi hihiseien koa mesani min kami, komai masak mesei keke mevasan mahien min koakeil amul veah koa arlong kattei. ☆

⁷ !Mihelele revil! Munak kami mimundemi keke mivi onen Iesu Kristo anatin, tahos miheilea keke komai mun mevi onen. ⁸ Vahesa navasi komai marite tuai usil hetetamenien koa Ahi Asuv sani min komai, ka inau narmemoutei veni. Veni kei san hetetamenien koanek min komai mevahati lat kami eni, rovitei keke mevaleh lin kami mivaha netan. ☆ ⁹ Navong namul nasan leta tai min kami, narmumonteil vasakin kami mivametau. ¹⁰ Veni nakilea keke meatin tei keil amul aviteni avit, “Navong Pol san leta, selusien onen keih ka meas kat ir. Ka navong mai ro ral min ir, rolesi keke aven rotahos ramattei ka saki en koa mul selusien en meten meatin keil tiaso.” ¹¹ Tahos keke koakeil amul ason selusien keil ekek ilea revil mok keke selusien keil koa memul meviteni en leta keil onomai navong memul soutin ran kami, mehoun housili navong mehema ven kami. ☆

¹² Komai mersak vistei mevalei rahit en komai vatal min koakeil amul avati lat keil sase enges. Veni keil amumon rendemien keil one enges usil

☆ **10:4:** Efes 6:13-17 ☆ **10:6:** 2Kor 2:9 ☆ **10:8:** 2Kor 12:6; 13:10 ☆ **10:11:** 2Kor 13:2,10

asa koa avit tahos. Evus, alei rahat keil eris musil rendemien koa alingi. Mukonek, amul arie lati keke vatie tovuol. ✧ ¹³ Ka en usite onomai, mehehasi komai usil umen koa memul memumoni en outes koa Ahi sani min komai memum ien. Ka hakot teni rokol kami en out Korin veni Ahi sila komai ven kami. ✧ ¹⁴ Anatin, navong memai soutin ven kami, mermulintei veah hakot koa Ahi sani min komai. Veni komai mekur more longlongien usil Iesu Kristo min kami keke mivalong rohtoh eni. ¹⁵ Meatin tei keil amul avasi keil ven umen koa meatin sav keil amul amumoni, ka komai mermumontei saken koanek. Komai emai vati mok keke mi-hemoul hemarite en demkatien onami vasakin asa koa mekilea mevoumoni vatal min kami hemai hemarite mok. ✧ ¹⁶ Ka, hevus, mekilea mevaha en out savsav keil helin out koa miro ien keke mevahitehiten more longlongien usil Iesu en out enek. Emai rovattei mevoum en out koa meatin sav keil amum ien tuai veni emai rovattei mevahasi komai ven umen koa mul kistal en out koa Ahi sani min meatin sav tai. ✧

¹⁷ Koanek suval asa koa Tus Votut mul viteni koa vit, *“Meatin koa en vati vahasi ven tounah, hehasi ven asa koa Ahi Asuv mumoni.” Seremaea 9:24* ✧ ¹⁸ Veni Ahi rositei en koakeil amul avati lat keil sase enges. Vuo. Ahi Asuv si kei ven koakeil kei varei mul vati lat keil. ✧

11

Selkatien keke me-Korin keil anamaentei eiloh-heh taluvosien keil analuvostei keil

✧ **10:12:** 2Kor 3:1; 5:12 ✧ **10:13:** Rom 12:3 ✧ **10:15:** Rom 15:20 ✧ **10:16:** Umen 19:21 ✧ **10:17:** 1Kor 1:31 ✧ **10:18:** 1Kor 4:4-5

¹ Navis kami mihemaenau mahasi nau hesuval koa navi varu neli. Mihemaenau numoni ten avong hehi havivis emun. ² Inau naring koe kami suval mivi atouli hau tai koa mutolas veah keke mihetetalihe hetal meatin tas ka mivahi onen enges, meatin enek vi Kristo. Sakini, namul nalei kokoe en kami suval koa Ahi varei mumoni veni ek rovattei meatin sav keil avamai vesesal ven kami keke avapurun kami. ✧

³ Nametau keke meatin sav keil analuvos kami ka analeh rendemien onami naha ran Kristo. Anatin, nametau keke mihersantei mun moulien vasi onami mini hetal min envatien onami koa mutolas. Veni, en vati sakien enek, tetal luvos Iv ral min selusien onen koa kas. ✧ ⁴ Naviteni mukok veni melesi keke navong meatin sav keil umai ven kami, avaseini keke asa koa avitehiteni usil Iesu teisav en kei koa komai mevitehiteni, kami mikalah enges mikur anatin eni. Anatin, navong hihiseien one usil Ninin Votut ka more longlongien onen Ahi teisav en hihiseien onomai, kami misi kami mok mivakuri. ✧

⁵ Meatin keil ekek avise keil sase enges en ‘mari eiloheh keil.’ Ka inau narvitei havivi mok en keil. ✧ ⁶ Anatin keke narkurtei hihiseien usil sakien ten selusien, ka nakur revi ileilien. Ka merie lati vi anatin ka en sakien keil onomai ka en tounah sav keil koa memumoni navong mero ral min kami. ✧

⁷ Navong naro ral min kami naling rendemien onak va netan ka nasa maen more longlongien onen Ahi min kami. Ka nasani mukok keke

✧ **11:2:** Efes 5:26-27 ✧ **11:3:** Sen 3:13 ✧ **11:4:** Kal 1:8-9
 ✧ **11:5:** 1Kor 15:10; 2Kor 12:11; Kal 2:6,9 ✧ **11:6:** 1Kor 1:17;
 2:1,13; Efes 3:4

nakilea mahati lat kami ral min more long-longien enek. Ka tei en kami avit hihiseien keil onak avi heisav enges veni narvistei kami mivahuli ranau. ?Mukave? ?Romaltei keke naling rendemien onak va netan mukok? !Vuo, asa koa namumoni mal imok! ✧ ⁸ Ka navong namum ral min kami en out Korin, meatin keil en sios sav keil amul asan kataunien minau. Anatin, suval koa navenan mani onen Kristin sav keil keke nakilea moum vatal min kami. ✧ ⁹ Ka navong naro ral min kami ka natamurei en tounah, narmumonte vakeih min kami. Veni Kristin keil en provins ten out Masedonia umai asan asa koa natamurei eni. En avong keil koa va, narmumonte vakeih min kami keke mivakataunau, ka en avong keil emun koa hemai veah, nirmumonte. ✧ ¹⁰ Naviteni anatin en isen Iesu Kristo keke nil nihasi nau en avong vasi nihati min kami en provins ten out Akea keke namul nasa maen more longlongien onen Ahi. ✧ ¹¹ Tei en kami mimundemi keke narkurtei kataunien ran kami veni envatien onak romultei en kami. !Ka, vuo, romukteinek! Ahi kilea keke envatien onak mul en kami houlu mok.

¹² Koakeil avise keil en 'mari eiloheh keil' amul avis mani lisenges navong asan selusien one. Sakini, inau nilis nisa maen more longlongien onen Ahi min meatin keil veni ek rovattei masan ahho min keil keke avahasi keil avahit umen one vatte tas en umen koa komai memul memumoni.

¹³ Koakeil enek avi eiloheh taluvosien keil. Keil amusin en keil en sakien onen eiloheh anatin keil onen Iesu Kristo keke navong amul amum

✧ **11:7:** 1Kor 9:12,18 ✧ **11:8:** Plp 4:15 ✧ **11:9:** 2Kor 12:13

✧ **11:10:** 1Kor 9:15

ral min kami akilea avaluvos kami. ☆ 14 Ka ronasil entei sakien one. Veni Temat emun mul musin en kei suval angelo tai koa muohien mul ien. 15 Sakini, ronatanintei navong rolesi keke meatin toumien keil onen emun amul aliluvos avit asuval meatin toumien onen Ahi koa sakien one mal. Ka en keite ten moulien one, Ahi hesani min keil heite koa mal ten sakien taluvosien keil one.

Pol vit lein umen ka mahien koa kuri veni vi eiloheh anatin onen Iesu Kristo

16 Ek rovattei keke mivandemi keke navi varu. Ka navis kami eris keke mihemaenau mun mahasi nau hesuval koakeil enek ten avong havivis hesuval koa navi varu neli. ☆ 17 Navong nihasi nau en tounah keil enek, nirmumontei housil sakien koa Asuv vit moumoni. Vuo, nil niselus hesuval meatin tai koa vi varu enges. 18 Ka veni meatin houlu amul avasi keil musil rendemien keil onen meatin keil ten out netan enges, inau mun nihasi nau hemukonek. 19 Veni nakilea keke kami koa mivit mivi meteisau imok misi kami mivakur hihiseien en koakeil enek avi varu. 20 Veni navong meatin keil umai ka akeih kat kami mivousil rendemien one, kami mimaenis. Kami mimul mimaen keil avenan tounah onami, aling kami en he, avati lat keil en metomi, ka aselus karen kami. 21 ?Mukave? ?Mimundemi keke namemou veni mermumontei vakeih en kami vasuval koakeil enek? Vuo, narmemoutei.

Ka asa koa meatin sav keil amul avasi keil eni, inau mun nihasi nau eni heli (miheilea keke namul naselus varu ke). 22 ?Mukave? ?Keil avit avi Siu keil? Inau mun navi Siu. ?Keil avit avi

me-Isrel keil? Inau mun navi koan Isrel. ?Keil avit aka en vatiamal onen avu Ebrahim? Inau mun naka en vatiamal onen. ✧ ²³ ?Mukave? ? Keil avit avi meatin toumien keil onen Kristo? Inau navi meatin toumien tai koa tahos imok en keil. (!Ei, namul naselus suval navi varu vareil!) Veni umen keil onak houlu mulin umen keil one, ka inau nuva en eim takeih avong houlu mok mulin keil. Meatin keil amutetah avek avong houlu mok koa asakras emun avahuli, ka navisu en matien avong houlu. ✧ ²⁴ Hatte elim (5), Siu keil amutetah avek en wip tai avong hanumau tai ka teindan ehat emun (39). ✧ ²⁵ Hatte etel (3), meatin keil amu kikirit inau en ai keil. Hatte tai, vesesal avov vini nau. Hatte etel, namul en sip koa marindu. Ka hatte tai teni, naraheah en atas avong tai ka vongien tai emun. ✧ ²⁶ Avong houlu namual ven umen onen Asuv ka en ualien keil onak navisu en avong takeih houlu. En sise, namu koteh oaisal keil ka navisu en tarhena keil. Meatin keil kati onak ten out Isrel akeih kat nau, ka koakeil emun arvitei Siu amumoni keih enau. Navisu en avong takeih en taon keil, en out volvol, ka en atas emun. Ka nalesi keih en hen koakeil aliluvos avit avi tuak en demkatien. ✧ ²⁷ Nakur mahien veni namum keih houlu, ka vongien houlu narmatiltei. Avong houlu amai ka maroro kat inau. Avong houlu eisin onak rovinvintei ka nalonge anni houlu. ✧ ²⁸ Ka tamun en tounah keil ekek, en avong vasi namundemko houlu ven Kristin keil en sios vasi keil. ²⁹ Veni navong nalonglong en meatin koa

✧ **11:22:** Plp 3:5 ✧ **11:23:** 1Kor 15:10 ✧ **11:24:** Dut 25:3 ✧ **11:25:** Umen 16:22; 14:19 ✧ **11:26:** Umen 9:23; 14:5 ✧ **11:27:** 2Kor 6:5

demkatien onen memerau, inau mun, nalonge suval namemerau. Ka navong nalonglong eni keke meatin sav keil amul asakin Kristin tai musavoi en demkatien onen, tinok vepeng veni.

☆

³⁰ Munak nihasi nau min kami, nil nihasi nau usil tounah koa hetie lat memerauen onak. ☆

³¹ Tounah vasi koa navit leini min kami vi anatin. Ahi ka Tata onen Iesu Kristo (koa navati lati lisenges), kei kilea keke narmultei maluvos kami.

☆ ³² Avong tai, navong namul en taon ten out Damaskas, avat ten kavmen ekonek koa asuv houlu Aretas lingi, kei meng kat meatin keil onen avalei kokoe en meteau ten taon keke avahuli kat inau. ☆ ³³ Ka tuak keil en demkatien aling nau en atuvoi tai koa arui lati ran ahho ten vieh ten taon enek koa nesa vis nesa, ka arutunau namita netan. Amumoni mukonek keke malohosai ran hen avat ten kavmen enek.☆

12

Pol vit lein tounah koa Ahi vothot eni mini ka en leisanien keil

¹ Nil nihasi nau, avaseini herkatauntei nau vuo meatin sav. Nihit leini min kami usil tounah koa Asuv vothot eni minau ka en leisanien keil.

² Nakilea en Kristin tai* koa, sua teindan ehat (14) muli va, kei, asavul lati vina va en out nesa, vina varei en out koa Ahi ro ien. Nareingeingeni keke va en out enek ral min aven, vuo ninin onen enges vina. Ahi enges varei kilea eni. ³ Anatin,

☆ **11:29:** 1Kor 9:22 ☆ **11:30:** 2Kor 12:5 ☆ **11:31:** 2Kor 1:23

☆ **11:32:** Umen 9:24-25 ☆ **11:33:** Umen 9:23-25 * **12:2:** Pol mul vit usil kei sasen ka leisanien tai koa kei varei lesi.

navit risi keke nareingeingeni keke meatin enek vina ral min aven, vuo ninin onen vina, Ahi enges kilea eni. ⁴ Ka meatin enek, asavul lati vina nesa en out koa tahos vis tahos imok. En out enek, kei raengon tounah keil koa meatin keil ten out netan asakras avaselus usili. ⁵ Sakini, nihasi nau ven vati meatin enek, ka en usite onak, nihasi nau usil tounah enges koa mul rie lat memerauen onak. ✧ ⁶ Ka munak nihit mahasi nau ven tounah koa namumoni, nirselus varu entei veni vi anatin. Ka narmumonte keke meatin keil avaling eis ten hetetamenien enau valohlin tounah koa ales inau namumoni vuo araengonau namul naviteni. ✧

⁷ Ka vasakinau marvuvuttei nau ven tounah tetahos koa nalesi, Ahi sani minau tounah tai koa san mahien min avek suval sin vatiai tai koa mavul mul en hilivek.† Anatin, koanek mul san mahien minau lisenges suval eiloheh tai onen Temat ro ral minau vasakinau marvuvuttei nau vahi houlu. ✧ ⁸ Hatte etel napeah Ahi vakulati ranau. ⁹ Ka kei vit kesi minau vit, “Vuo, nirkulattei ranuk. Ka nikataunuk ven more envatien onak. Koanek hevinvin enuk. Navong keik komerau, hetie lati mok keihoen onak.” Sakini, nihasi nau hehi houlu mok hetal min sien ven merauen vasi keil onak keke keihoen onen Kristo val en moulien onak. ¹⁰ Sakini, veni nakilea keke namul nakur tounah enek en isen Iesu Kristo, narlongtei vatisa ven merauen keil onak vuo navong meatin keil aselus kutut kat inau. Narmundemkotei navong meatin sav keil

✧ **12:5:** 2Kor 11:30 ✧ **12:6:** 2Kor 10:8; 11:16 † **12:7:** Meatin houlu amundemi keke meten Pol tisa ka sakin vatin mah houlu (Kal 4:15; 6:11). ✧ **12:7:** Siob 2:6

amumoni keih minau, asak vis demkatien onak, ka asan mahien minau, veni nakilea keke navong namemerau, en avong etin enek, keihoen onen Kristo mul mum keih imok ka enau. ✧

Pol selus usil umen ka envatien onen min me-Korin keil

¹¹ Navong namul navasi nau mukok, namul naselus varu. Ka kami varej misakinau moumoni. Vahi kami etin koa mivahasi nau, veni narvitei havivi mok en koakeil avise keil en 'mari eiloheh keil.' Ka avaseini navi meatin kuren tai, navi eiloheh anatin onen Iesu Kristo.

✧ ¹² Navong naro ral min kami, avaseini navisu en avong takeih houlu, namules namum. Anatin, namumon merikel keil houlu ka metai savsav keil koa arie lati keke navi eiloheh anatin. ✧

¹³ ?Mukave? ?Asa varej narmumontei vatal min kami koa namumoni ral min meatin keil en sios sav keil? Tounah tas narmumontei, narvitei kami mivasan mani vakataun nau. ?Sakini, vensa miviteni keke namumoni tisa min kami? ✧

¹⁴ Mihetaengon revi. Namul nasak meseinau keke mamai masao en kami eris koa vahi hatte vatel eni. Ka en avong koanek emun, nirvistei kami ven etai tounah. Veni ek rovattei mivasan tounah keil onami minau. Vuo. Ek vati keke mihesan kami minau. Veni nalonge suval kami mivi titiali keil onak. Ka titiali keil arling ruaintei tounah vakataun tata ka mama one. Vuo, vi tata ka mama keke amul aling ruain tounah vakatau titiali keil one eni. ✧ ¹⁵ Inau nasi nau mok masa vasin tounah onak ka moulien onak emun

✧ **12:10:** Plp 4:11,13 ✧ **12:11:** 2Kor 11:5 ✧ **12:12:** Rom 15:19 ✧ **12:13:** 2Kor 11:9 ✧ **12:14:** 2Kor 13:1

vakataun kami eni. ?Ka munak envatien onak en kami mariso mukok, vensa varei envatien onami enau havivis? ☆

¹⁶ Kami vasi mikilea keke narkurtei tounah ran kami. Ka avaseini, tei en kami amul aselus kutut kat nau avit, “Pol luvos ir ka leh rendemien orer en selusien koa kas.” ¹⁷ ?Namumoni mukave? ?Koakeil nasila keil umai ven kami asak visi avaluvos kami keke avalah tounah keil onami? !Vuo! ¹⁸ Inau navis Taetas vaha vatal min tunali tai keke luvasao en kami. Ka Taetas roluvostei kami keke vakur tounah onami. Ka rendemien ka sakien onomal tas. ☆

¹⁹ ?Mukave? ?Kami mimundemi keke tounah vasi koa memul meviteni en leta ekek memumoni vating koe usite onomai? !Vuo, romukteinek! Tuak ka ahinkuli keil, en meten Ahi, komai koa mekapil ral min Iesu Kristo meselus en anatinien navong meviteni keke tounah vasi koa memumoni, memumoni vakataun kami. ²⁰ Nametau keke navong nimai ven kami, minasualtei asa koa ek vati, ka inau ninasualtei asa koa kami emi vati. Hetisa ninahotini keke sakien keil onami rovillestei veah, ka minahotini keke ninamai natal min vurohien. Nametau keke nanahotin selien, hieluuien, vurohien, metenan, karien, hithitusilien, tuvutien ka tasilien en kami. ☆ ²¹ Anatin, namul nametau keke navong nimai ris ven kami, Ahi onak nasakin inau nanamemou en metomi ka nanatang veni houlu en kami mirvillestei veah ran tisaen keil onami. Anatin, nametau nanahotini keke mirvillestei veah ran hilehiluen onami, mimules mimatil ral min meatin sav keil koa mirtetalihetei vatal min

☆ **12:15:** Plp 2:17 ☆ **12:18:** 2Kor 8:6,16-18 ☆ **12:20:** 2Kor 2:1-4

keil, ka mimumon tisaen savsav keil ral min avemi koa rie lati keke memouen onami tovuol.
☆

13

Selkatien ekor

¹ Koanik vahi hatte etel eni keke numai masao en kami. Kei hesuval asa koa Tus Votut viteni navong vit, “*Navong meatin tai vit mesav tai mum tisa, meatin helu vuo hetel koa tellesi keke vi anatin telhesuv lat selusien onen.*” *Duteronomi 17:6* ☆ ² Navong numai ris hatte elu keke masao en kami, nasel kat kami keke nirsantei mun avong min koakeil amum tisa. Ka kosa emun, avaseini narrotei vatal min kami, ek vati masel kat ris keil. Munak nimai ris, nisan varein mahien min koakeil amum tisa mulamu ka amules amumoni kosa. ³ Veni mivit mivales anatinien keke Iesu Kristo mul selus ka enau, hervitei tuetin mihelesi. Navong nimai, miherlestei mun merauen onak, ka mihelesi suk keihoen koa Iesu Kristo sani minau keke nakilea masan mahien min kami. ⁴ Anatin keke meatin houlu avit Iesu Kristo rie lat merauen onen navong amuti kati en aiveave ka mat. Ka koanek rie lat keihoen onen Ahi koa sakin kei moul eris ran matien. En vati saki enek, komai koa memum veni mevi meatin enges koa memerau, ka navong mehema keke mevalei usil tisaen keil onami, miheles keihoen onen Ahi koa mekuri en isen Iesu Kristo. ☆

⁵ Tetai en kami helei rahat moulien onen vahotini keke demkatien onen vi anatin ka Iesu

☆ **12:21:** 2Kor 13:2 ☆ **13:1:** 2Kor 12:14; Dut 19:15; Mat 18:16; 1Tim 5:19 ☆ **13:4:** Plp 2:7-8

Kristo mul en moulien onen. Anatin, mihesak vis demkatien onami. Hetisa munak mihehotini keke mimul miluvos en demkatien onami. ✧

⁶ Ka munak mihehotini keke demkatien onami vi anatin, hetie lati keke umen koa memumoni ral min kami suval eiloheh keil vi anatin. Ka hetie lati mun keke merluvostei kami.

⁷ Komai mevis Ahi hekataun kami mihermumontei mun tounah hetisa. Mervistei vatumonek vatie lati keke metahos, ka veni emai rovattei mevasan mahien min kami. Hesakini, avaseini munak meatin tei avit memum romaitei, kami mihoumon tounah koa hemal. ⁸ Ka tounah koa memumoni, memumoni vatie lat anatinien onen Ahi, ka mesakras mevoumon etai tounah vaha kat anatinien onen. ✧ ⁹ Sakini, avaseini munak meatin tei avit komai mememerau, mesi komai navong melesi keke kami mikeih en demkatien onami. Ka mevis keke kami mihemai mihetolas en sakien vasi keil onami. ¹⁰ Sakini, namutis selkatien keil ekek min kami navong namul soutin ran kami keke navong nimai ris masao en kami, nasakras mal masan mahien min kami hetal min keihoen koa Ahi Asuv sani minau. Veni kei san keihoen koanek minau mahati lat kami eni, rovitei keke maleh lin kami mivaha netan. ✧

¹¹ Tuak ka ahinkuli keil, mihesi kami. Nasentulai en kami ral min rendemien ekor ekek: miheling revu tounah, mihousil selkatien keil onak, rendemien onami hetas, ka miheto en tomat hetal min kami. Hemukonek, Ahi ten envatien ka tomat heto ven kami. ✧

✧ **13:5:** 1Kor 11:28 ✧ **13:8:** 1Kor 13:6 ✧ **13:10:** 2Kor 2:3; 10:8,11 ✧ **13:11:** Plp 4:4; Rom 15:33

- ¹² Miheav kat kami en envatien onen Ahi.☆
- ¹³ Ka meatin vasi keil onen Ahi ekonek amul aviten 'more visokon' one vat min kami.
- ¹⁴ More envatien onen Asuv Iesu Kristo, envatien onen Ahi, ka viluen onen Ninin Votut hel ven kami vasi.

☆ **13:12:** Rom 16:16; 1Kor 16:20; 1Pit 5:14

Paama Bible
Portions of the Holy Bible in the Paama Language of
Vanuatu
Certaines parties de la Bible dans la langue Paama
de Vanuatu

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Paama

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

e4d59815-486c-529e-8bd4-ce3980ae5535